

Комюніке Міжнародної конференції з медіаграмотності.

2-3 липня 2026 року

Міжнародна конференція з медіаграмотності, організована Програмою підтримки ОБСЄ в Україні відбулася в м. Києві і стосувалася питань поточного стану та розвитку медіаграмотності в Україні.

В роботі конференції взяли участь:

- представники Організації з безпеки та співробітництва у Європі, Ради Європи, Європейського Союзу, ЮНЕСКО в Україні;
- представники Верховної Ради України, Міністерства культури України, Міністерства освіти України, Міністерства цифрової трансформації України, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Служби безпеки України, правоохоронних органів;
- представники медіа;
- представники вищих навчальних закладів та загальноосвітньої школи;
- представники громадських організацій.

Метою конференції було зібрати всіх ключових партнерів, які працюють у сфері медіаграмотності в Україні та розробити спільну дорожню карту 2030.

Програма підтримки ОБСЄ в Україні опікується підтримкою ініціатив у сфері медіаграмотності та прагне до їх інституціоналізації в Україні (створення стійкої структури та включення медіаграмотності в усі сфери життя).

Констатуючи, що:

- питання медіаграмотності стосується не лише критичного мислення або спростування фейків, а має набагато ширший контекст – стосується толерантності, гендерної рівності і загалом захисту прав людини;
- у світі зростають загрози, пов'язані з використанням ШІ для створення наративів дезінформації за допомогою генеративного інтелекту;

- збільшується кількість кібератак на медіа та інші структури;
- погіршуються умови роботи журналістів та медіа через наближення лінії фронту та постійні терористичні атаки всіма засобами ураження, відсутність елементарних життєвих сервісів через пошкодження інфраструктури;
- зменшуються можливості медіа та журналістів мати стабільні моделі розвитку через зміну фінансових моделей;
- посилюється вплив дезінформації на молодь та дітей шляхом створення ігрового контенту, який включає в себе наративи російської дезінформації;
- зростають небезпеки більш глибокого впровадження наративів російської пропаганди у продукти та контент, який поширюється на платформах спільного доступу та в соціальних мережах;
- поєднання елементів дезінформації з кінетичними атаками країни-агресора;
- роль журналістів та незалежних медіа полягає у поданні правдивої інформації і є джерелом перевірених новин.

Розуміючи, що:

- медіаграмотність включає безпеку використання ШІ та цифрових сервісів, застосування принципів інклюзивності та гендерної чутливості;
- медіаграмотність є обов'язковою складовою стратегічного розвитку інформаційної сфери та запорукою національного безпеки України та розвитку демократії;
- досвід України у боротьбі з дезінформацією та впровадженням кращих практик розвитку медіаграмотності для різних аудиторій та груп населення;
- незалежні медіа та журналістика потребують державної підтримки та підтримки міжнародного співтовариства шляхом забезпечення ресурсами і максимальним рівнем безпеки, а також вдосконаленням законодавчого середовища;
- впровадження медіаграмотності до навчального процесу всіх рівнів, починаючи з дошкільної освіти;
- запровадження кращих практик навчання медіаграмотності, ШІ, цифровій безпеці, інклюзивності та гендерній чутливості;

- держава зобов'язана створити ефективне регулювання та забезпечити рівні умови для всіх учасників ринку медіа, та намагатися усунути преференції для медіа, які знаходяться в "сірій зоні".

За результатами Конференції, з урахуванням всіх пропозицій, учасники пропонують наступний план дій щодо розвитку медіаграмотності в Україні до 2030 року.

1. Забезпечити гармонізацію законодавства України із законодавством Європейського Союзу у сфері цифрових послуг та свободи медіа, зокрема шляхом розроблення та ухвалення законодавчих змін для імплементації положень з [Актом про цифрові послуги \(DSA\)](#) та [Європейський акт про свободу медіа \(EMFA\)](#).
2. Розробити та затвердити Стратегію розвитку медіаграмотності в Україні до 2030 року, визначивши механізми міжсекторальної взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, громадянського суспільства, медіа, бізнесу та міжнародних партнерів.
3. Розробити та впровадити національні програми розвитку медіаграмотності для всіх рівнів освіти, зокрема дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.
4. Створити національний координаційний механізм розвитку медіаграмотності для забезпечення взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, громадянського суспільства, медіа, бізнесу та міжнародних партнерів, спрямований на координацію заходів, обмін інформацією, ефективне використання ресурсів та запобігання дублюванню ініціатив.
5. Посилити інтеграцію медіаграмотності до [Державного стандарту](#) повної загальної середньої освіти шляхом визначення її як окремої наскрізної компетентності або складової ключових компетентностей із чітко визначеними результатами навчання.
6. Розробити та впровадити програми для законодавчої, фінансової та експертної підтримки медіа, які є важливим елементом екоструктури медіаграмотності.

7. Забезпечити створення та поширення освітніх і інформаційних матеріалів з медіаграмотності, що відповідають принципам інклюзивності, безбар'єрності, гендерної рівності та враховують потреби різних вікових, соціальних і професійних груп населення.
8. Сприяти розвитку професійної етики та механізмів саморегулювання серед блогерів, інфлюенсерів та інших творців цифрового контенту шляхом популяризації етичних кодексів, добровільних стандартів відповідальної комунікації та створення якісного суспільно значущого контенту (наприклад, [Кодексу етики українського журналіста](#)). У разі недостатньої ефективності механізмів саморегулювання держава має розглядати можливість запровадження співрегулювання або інших законодавчо визначених механізмів відповідно до європейських стандартів свободи вираження поглядів та свободи медіа.
9. Створити сталі механізми співпраці з медіа для виробництва та поширення якісного контенту з медіаграмотності, спрямованого на підвищення рівня критичного мислення та інформаційної стійкості населення.
10. Інтегрувати ШІ-грамотність до освітніх програм і програм підвищення кваліфікації як складову медіаграмотності, забезпечивши розвиток навичок критичного аналізу, верифікації та відповідального використання інформації, створеної за допомогою технологій штучного інтелекту.
11. Передбачити у Стратегії національної безпеки України положення щодо розвитку медіаграмотності як складової інформаційної безпеки та суспільної стійкості, а також забезпечити ухвалення окремої державної Стратегії розвитку медіаграмотності до 2030 року з охопленням усіх вікових груп — від дошкільної освіти до навчання впродовж життя.
12. Запровадити ефективну систему моніторингу, оцінки результативності та регулярного перегляду державної політики у сфері медіаграмотності, передбачивши чіткі індикатори, механізми звітності та міжвідомчу координацію.
13. Розробити та реалізувати комунікаційну стратегію популяризації медіаграмотності, передбачивши розвиток партнерств із бізнесом, медіа та громадським сектором.
14. Забезпечити інтеграцію медіаграмотності в системи формальної, неформальної та інформальної освіти шляхом включення відповідних компетентностей і навчальних модулів до освітніх програм на всіх рівнях освіти та навчання впродовж життя.

15. Посилювати співпрацю між закладами освіти, педагогічними працівниками та громадськими організаціями, які працюють у сфері медіаграмотності, для обміну методичними матеріалами, освітніми ресурсами, кращими практиками та спільної розробки навчальних ініціатив.
16. Розробити та забезпечити доступність програм підвищення кваліфікації для педагогічних працівників з медіаграмотності, спрямованих на створення та використання сучасних навчально-методичних матеріалів, із розміщенням таких програм на цифрових освітніх платформах, що широко використовуються педагогічною спільнотою.

Словничок українських відповідників невинуватених запозичень з англійської мови в журналістиці (і не лише) від Андрія Куликова

Варто розглянути вживання:

Аб'юзер – КРИВДНИК, МУЧИТЕЛЬ
Блурити – РОЗМИВАТИ
Булінг – ЦЬКУВАННЯ
Газлайтинг – МОРОЧЕННЯ, ПАНТЕЛИЧЕННЯ
Дебанкінг - РОЗМОТКА, ВИКРИТТЯ
Діпфейк – ДОКОРІННА ПІДРОБКА
Інклюзія - ЗАЛУЧЕНІСТЬ
Клікбейт – ПІДМАНКА
Контент – ВМІСТ
Контриб'юити – ДОЛУЧАТИСЯ
Кринж – НЕСМАК, ЩЕМ, ГАНЬБА
Пребанкінг – ЗАПОБІЖНА РОЗМОТКА, ЗАПОБІЖНЕ ВИКРИТТЯ
Фейк – БРЕХНЯ
Фейкові новини – БРЕХЛИВІ (ПІДРОБНІ) НОВИНИ
Хайп - РОЗГІН
Харасмент – УТИСК, ПЕРЕСЛІДУВАННЯ, ЗАЛЯКУВАННЯ

Застереження: Це комюніке відображає основні теми, пропозиції та рекомендації, що виникли під час обговорень на Міжнародній конференції з медіаграмотності, що відбулася в Києві 2–3 липня 2026 року. Воно було підготовлено на основі обговорень на конференції та не обов'язково відображає погляди чи позиції ОБСЄ.